Hallitussihteeri Hanna Heinonen
STM/SVO/EVY

Hallituksen esitys 65/2026 vp – vastine valiokunnalle annettuihin asiantuntijalausuntoihin

Sosiaali- ja terveysministeriö esittää otsikkoasiassa kunnioittavasti seuraavaa:

Vastine koskee alla mainittuja sosiaali- ja terveysvaliokunnan ministeriöön toimittamia asiantuntijalausuntoja.

Asiantuntijalausunnon olivat sosiaali- ja terveysvaliokunnalle antaneet:

Akava ry

Eläkesäätiöyhdistys ESY ry

Finanssiala ry

Jalkapallon Pelaajayhdistys ry

Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö

Suomen Olympiakomitea

OP-Henkivakuutus

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

SM-Liiga Oy

Suomen Jääkiekkoilijat ry

Suomen Koripalloliitto ry

Suomen Palloliitto ry

Suomen Pesäpalloliitto ry

Suomen Urheilijat ry

Akava ry

Akava ry toteaa lausunnossaan seuraavasti:

> *”Akava pitää hallituksen esitystä tarpeellisena. Samalla on todettava, ettei esitys vielä ratkaise urheilijoiden sosiaalivakuutuksen rakenteellisia kysymyksiä kokonaisuutena. Ammattiurheilijoiden poikkeava asema suhteessa muihin työntekijöihin herättää laajempia kysymyksiä sosiaaliturvan riittävyydestä ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta. Pidämme tärkeänä, että nyt esitetyn uudistuksen jälkeen tarkastelua jatketaan laajempana kokonaisuutena kolmikantaisesti.”*

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että kuten hallituksen esityksessä on mainittu, esitys on laadittu hyvin kiireellisellä aikataululla ja sen pääasiallisina tavoitteina ovat olleet akuutin markkinapuutteen korjaaminen urheilijalain mukaisen vanhuudenturvavakuutuksen osalta, sekä tässä yhteydessä myös urheilijoiden eläketurvan tason parantaminen pitkällä aikavälillä. Ministeriö yhtyy lausunnonantajan näkemykseen siitä,

että mahdollinen urheilijoiden sosiaaliturvan laajempi jatkotarkastelu tulisi tehdä kolmikantaisesti. Tällä hetkellä ministeriössä ei ole vireillä urheilijoiden sosiaaliturvan laajempaa tarkastelua koskevaa hanketta.

Eläkesäätiöyhdistys ESY ry

Eläkesäätiöyhdistys ESY ry toteaa lausunnossaan muun muassa seuraavasti:

> *”Jääkiekkoilijoiden vakuutukset kattavat 90 prosenttia maksutulosta. Siitä huolimatta alan keskeisen ja merkittävimmän toimijan toiveita ei ole riittävästi kuultu.”*

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa tältä osin, että ehdotus eläkekassamahdollisuuden mukaan ottamisesta lakiin on tullut jääkiekon SM-Liigan edustajan taholta ja tämä ehdotus pyrittiin alkuperäisen hallituksen esitysluonnoksen mukaisesti sisällyttämään esitykseen. Ministeriö on järjestänyt tammikuussa 2026 kuulemistilaisuuden keskeisille urheilutahoille lausuntokierrokselle lähteneen esityksen pääasiallisen sisällön osalta ja tilaisuudessa on ollut mukana kaksi SM-Liigan edustajaa. Lausuntokierroksen alkaessa SM-Liigalle on lähetetty heille osoitettu lausuntopyyntö. Kun ministeriö lausuntokierroksen perusteella katsoi, että eläkekassaehdotus on jätettävä sen vielä vaatimien juridisten lisäselvittelyjen vuoksi esityksestä pois, ministeriö järjesti huhtikuussa 2026, ennen hallituksen esityksen antamista, keskustelutilaisuuden, jossa osallistujia informoitiin kassaehdotuksen pois jäämisestä. Tässäkin tilaisuudessa on ollut paikalla SM-Liigan edustaja. Ministeriö katsoo, että Eläkesäätiöyhdistys ESY ry:n lausunnossa viitattua keskeistä toimijaa on kuultu asiassa riittävästi. Ministeriön näkemys kassamahdollisuuden lakiin sisällyttämisestä eroaa muun muassa Eläkesäätiöyhdistys ESY ry:n sekä SM-Liiga Oy:n edustajan näkemyksestä, mutta kuuleminen ja tiedottaminen asiassa on järjestetty yhdenmukaisesti kaikille osallisille urheilutahoille.

Eläkesäätiöyhdistys ESY ry toteaa lausunnossaan edelleen seuraavaa:

> *”Ei ole olemassa EU-säädännöstä tai kansallisesta lainsäädännöstä johtuvaa estettä sille, etteikö eläkekassa voisi järjestää urheilijoiden eläketurvaa.”*

Sosiaali- ja terveysministeriö on pyrkinyt selvittämään nyt kyseessä olevan hallituksen esityksen antamisen jälkeen urheilijoiden lisäeläkekassaan liittyviä juridisia kysymyksiä edelleen. Kansallisesti lisäeläkekassoja ja niiden toimintaa sääntelee laki lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista (947/2021). EU-tasolla lisäeläkekassoja koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2341 ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavien laitosten toiminnasta ja valvonnasta, niin sanottu IORPII-direktiivi. Suomen kansallinen lisäeläkkeitä koskeva lainsäädäntö on laadittu mainittua direktiiviä noudattaen.

Ministeriö toteaa, että IORPII-direktiivin 6 artiklan 1-kohdan mukaan direktiivissä tarkoitetaan

1) ’ammatillisia lisäeläkkeitä tarjoavalla laitoksella’ tai ’lisäeläkelaitoksella’ laitoksen oikeudellisesta muodosta riippumatta laitosta, joka toimii rahastointiperiaatteella, joka on perustettu erillään rahoittavista yrityksistä tai toimialoista ja jonka tehtävänä on tarjota työhön perustuvia eläke-etuuksia sopimuksen tai sovitun sitoumuksen perusteella, jotka on tehty

   a) yksilöllisesti tai keskitetysti työnantajan (työnantajien) ja työntekijän (työntekijöiden) tai näiden edustajien välillä, tai

   b) yksilöllisesti tai keskitetysti itsenäisten ammatinharjoittajien kanssa kotijäsenvaltioiden ja vastaanottavien jäsenvaltioiden oikeuden mukaisesti,

   ja jonka toiminta johtuu suoraan tästä tehtävästä.

Edellä mainittu artiklan kohta sisältyy myös kansalliseen lisäeläkesäätiöistä ja -kassoista annetun lain 2 §:n 20-kohtaan.

Direktiivin 6 artiklan 2-kohdan mukaan tarkoitetaan

2) ’eläkejärjestelmällä’ sopimusta, muuta perustamiskirjaa (”trust deed”) tai sääntöjä, jossa tai joissa määritellään myönnettävät eläke-etuudet ja niiden myöntämisedellytykset.

Myös tämä artiklan kohta on sisällytetty kansallisen lainsäädännön 2 §:n määritelmiin.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että edellä kerrotun määritelmän mukaisesti lisäeläkelaitoksella tarkoitetaan nimenomaisesti sopimukseen perustuvia lisäeläkkeitä tarjoavaa laitosta. Myönnettävät eläke-etuudet ja niiden myöntämisedellytykset voidaan direktiivin 2-artiklan perusteella määritellä sopimuksella tai lisäeläkelaitoksen säännöissä. Urheilijoiden eläketurva ei perustu sopimukseen, vaan lakiin, jolloin etuudet ja sen myöntämisedellytykset myös määritellään laissa.

IOPRII-direktiivin 2 artiklan soveltamisalaa koskevassa 2. kohdassa todetaan, että direktiiviä ei sovelleta

a) sosiaaliturvajärjestelmiä hallinnoiviin laitoksiin, jotka kuuluvat Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusten (EY) N:o 883/2004 ja (EY) N:o 987/2009 soveltamisalaan.

Asetus 883/2004, niin sanottu EU:n sosiaaliturva-asetus, koskee sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista. Asetusta sovelletaan muun muassa vanhuusetuuksiin sekä työtapaturma- ja ammattitautietuuksiin. Asetuksen 9 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on ilmoitettava Euroopan komissiolle soveltamisalaa koskevassa 3 artiklassa tarkoitetuista lainsäädännöistä ja järjestelmistä. Suomi on antanut oheisesta linkistä löytyvän ilmoituksen, jonka mukaan myös urheilijoiden tapaturma- ja eläketurvasta annettu laki (Act on Athletes’ Accident and Pension Insurance) kuuluu asetuksen soveltamisalan piiriin (linkki ilmoitukseen:https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/document/download/6445045b-0550-43a7-8d97-83cff5f525e6_en?filename=FI%20-%20Art.9%20%28ex2024%29%20-%20en.pdf&prefLang=nl).

Lisäksi Eläketurvakeskus voi antaa niin sanotun A1-todistuksen EU/ETA-maissa toimivalle urheilijalle, joka osoittaa, että henkilön urheilutoiminta vakuutetaan ainoastaan Suomessa. A1-todistuksen antamisen edellytyksenä on, että Suomessa vakuutettu toiminta on asetuksen 883/2004 piirissä.

Urheilijoiden eläke- ja tapaturmavakuuttamisen kuuluessa näin asetuksen 883/2004 piiriin, ei urheilijoiden eläkevakuuttamista ole mahdollista järjestää IORPII-direktiivin ja lisäeläkesäätiöistä ja lisäeläkekassoista annetun lain mukaisessa lisäeläkekassassa. Koska urheilijoiden eläkevakuuttaminen on suljettu pois nimenomaisilla säännöksillä yleisten työeläkelakien piiristä, ei vakuuttamista voida toteuttaa myöskään muiden työntekijöiden tai yrittäjien lakisääteistä eläkevakuuttamista harjoittavassa, eläkesäätiöistä ja eläkekassoista annetun lain (946/2021) mukaisessa eläkekassassa. Urheilijoiden eläketurvan järjestäminen muussa kuin vakuutusyhtiössä vaatisi laajaa selvittelyä sen osalta, voidaanko heidän vakuuttamisekseen luoda vielä jokin erillinen kassajärjestelmä aiemmin mainittujen ohelle. Ministeriö toteaa lisäksi, että mahdollinen vakuutuskannan siirto henkivakuutusyhtiöstä perustettavaan lisäeläkekassaan vaatisi laajamittaisia selvittelyjä lainsäädännön osalta. Tällä hetkellä vakuutusyhtiölaki (521/2008) sallii vakuutuskannan siirron ainoastaan toiseen vakuutusyhtiöön.

Finanssiala ry

Sosiaali- ja terveysministeriö tunnistaa Finanssiala ry:n lausunnossa esittämän huomion, jonka mukaan urheilijalain uudistustenkin jälkeen voivat esimerkiksi tietojärjestelmistä aiheuttavat merkittävät kustannukset estää tuotetarjoaman rakentamisen. Ministeriö seuraa lain voimaantulon jälkeen lain toimivuutta ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin sen muuttamiseksi.

Muilta osin sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole lausuttavaa Finanssiala ry:n lausunnosta.

Hallitussihteeri Hanna Heinonen
STM/SVO/EVY

Jalkapallon Pelaajayhdistys ry

Jalkapallon Pelaajayhdistys ry toteaa, että jalkapalloilijoilla on akuutti tilanne, jossa mikään toimija ei tarjoa lakisääteistä eläkevakuutusta. Lisäksi yhdistys toteaa kuten Akava ry, että nyt käsiteltävällä esityksellä korjataan todennäköisesti akuutti ammattiurheilijoiden eläkevakuutuksen saatavuusongelma, mutta se ei vielä ratkaise urheilijoiden sosiaali- ja eläketurvan rakenteellisia puutteita.

Tältä osin ministeriö viittaa aiemmin Akava ry:n lausunnon kohdalla todettuun.

Jalkapallon pelaajayhdistys ry korostaa, että vakuutusyhtiöiden nykyinen ilmoitusvelvollisuus ei ole toiminut lain tarkoituksen mukaisesti. Jotta vastaavat katkokset vakuutusturvassa eivät uusiutuisi, yhdistys esittää, että urheilijalaissa mainittua vakuutusyhtiön ilmoitusaikaa pidennettäisiin kahteen vuoteen ja ilmoitusvelvollisuutta laajennettaisiin koskemaan myös työnantajia ja urheilutyöntekijöitä edustaviin tahoihin. Lisäksi Jalkapallon Pelaajayhdistys esittää jonkun tai joidenkin tahojen velvoittamista tarjoamaan lakisääteisiä urheilijoiden eläkevakuutuksia.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että urheilijan tapaturma- ja eläketurvasta annetun lain 16 §:n mukaan vakuutusyhtiön on ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle viimeistään 31 päivänä joulukuuta, jos se aikoo rajoittaa tämän lain mukaisen vakuutuksen tarjoamista tai lopettaa sen tarjoamisen kokonaan seuraavan kalenterivuoden joulukuun 31 päivän jälkeen. Samansisältöinen säännös sisältyy myös potilasvakuutuslain (948/2018) 13 §:ään. Ministeriö katsoo, että urheilijalain 16 §:ssä säädetty ilmoitusaika on ajallisesti riittävän pitkä turvaamaan tiedonsaannin vakuutusten tarjonnan lopettamisesta eikä näe tarvetta ilmoitusajan pidentämiselle. Pidempi ilmoitusaika saattaisi ministeriön käsityksen mukaan edelleen vähentää vakuutuksenantajien halukkuutta tarjota urheilijalain mukaisia vakuutuksia.

Ministeriö jättää sosiaali- ja terveysvaliokunnan harkittavaksi, tulisiko vakuutusyhtiöiden ilmoitusvelvollisuutta urheilijalain mukaisten vakuutusten tarjoamisen lopettamisesta laajentaa koskemaan myös vakuutuksenottajia. Ilmoitusvelvollisuuden laajentamista tätä suurempaan joukkoon sosiaali- ja terveysministeriö ei näe tarkoituksenmukaiseksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö ei näe mahdolliseksi tämän lakiesityksen yhteydessä laajentaa esitystä siten, että siihen otettaisiin määräyksiä, joiden mukaan vakuutusyhtiöillä olisi velvollisuus tarjota urheilijalain mukaisia vakuutuksia. Tällaisiin säännöksiin liittyisi elinkeinovapauteen ja kilpailuoikeuteen liittyviä kansallisia ja EU-oikeudellisia kysymyksiä, joita ei ole ollut mahdollista selvittää esityksen valmisteluaikataulussa.

Jalkapallon Pelaajayhdistys ry toteaa lisäksi seuraavaa:

> *”JPY näkisi vaihtoehtona, että esim. MELA velvoitettaisiin tarjoamaan laissa säädettyä urheilijavakuuttamista. Hallituksen esityksessä todetaan, että MELAan perustuva ratkaisu ei olisi mahdollistanut sijoitussidonnaista vanhuudenturvaa. JPY katsoo, että kyse on kuitenkin ennen kaikkea tehdystä rajauksesta, ei rakenteellisesta esteestä, ja että myös MELA-mallissa olisi ollut mahdollista kehittää sijoitussidonnaisuutta tukevia ratkaisuja. JPY pitää tärkeänä, ettei tätä vaihtoehtoa suljeta jatkovalmistelussa pois, vaan sen kehittämismahdollisuuksia arvioidaan avoimesti urheilijoiden edun näkökulmasta.”*

Sosiaali- ja terveysministeriö viittaa tältä osin aikataulun kiireellisyydestä ja akuutista vakuutusmarkkinoiden tilanteesta aiemmin vastineessa todettuun. Ministeriö on pitänyt urheilijoiden vakuuttamista Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa esivalmistelun aikana yhtenä mahdollisena vaihtoehtona, mutta tämän vaihtoehdon tarkempi selvittäminen ja toteutus olisi tarkoittanut, että lakimuutokset olisi voitu saada voimaan aikaisintaan vuoden 2027 alusta muun muassa Maatalousyrittäjien eläkelaitoksessa vaadittujen järjestelmämuutosten vuoksi. Tällöin urheilijat olisivat olleet pahimmillaan vuoden tilanteessa, jossa

urheilijalain mukaista vakuutusta ei olisi ollut lainkaan tarjolla. Lisäksi vakuutusturva olisi järjestetty ainakin alkuvaiheessa nykyisin voimassa olevan urheilijalain mukaisena, jolloin urheilijoiden itsensä toivoma sijoitussidonnainen vaihtoehto eläketurvan osalta ei olisi ollut mahdollinen ainakaan alkuvaiheessa.

Jalkapallon Pelaajayhdistys ry katsoo lisäksi lausunnossaan, että urheilijoiden vakuuttamisen alarajaa tulisi laskea ja urheilijoiden eläkekertymät tulisi turvata urheilijoille myös työnantajan konkurssin yhteydessä.

Ministeriö toteaa, että edellä mainitut aiheet eivät ole kuuluneet tämän esityksen valmistelun aihepiiriin, eikä esitystä ole ollut mahdollista tässä yhteydessä laajentaa koskemaan mainittuja aiheita. Lisäksi ministeriö toteaa, että seuratyönantajan konkurssin yhteydessä sovelletaan yleisiä konkurssilainsäädännön mukaisia säännöksiä.

Pelaajayhdistys katsoo, että myös jo kertyneet vapaakirjat tulee voida urheilijan pyynnöstä ja luvalla muuttaa sijoitussidonnaisiksi ja ne tulisi voida urheilijan niin halutessa myös voida siirtää toiseen vakuutusyhtiöön. Samoin yhdistys katsoo, että kertakorvauksen maksaminen tulee toteuttaa vain urheilijan nimenomaisella suostumuksella ja sääntelyssä olisi täsmennettävä, milloin urheilu-uran katsotaan päättyneen.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että lakiesityksessä on ehdotettu siirtymäsäännökseen otettavaksi maininta siitä, että jo ennen lain voimaantuloa muodostuneet vapaakirjat voitaisiin muuttaa sijoitussidonnaisiksi vapaakirjan haltijan pyynnöstä ja vakuutusyhtiön suostumuksella. Vakuutusyhtiöt harjoittavat toimintaansa elinkeinovapauden, vakuutusyhtiölain ja vakuutussopimuslain puitteissa, eikä ministeriö katso olevan mahdollista ottaa nyt puheena olevaan lakiin määräystä, jolla vakuutusyhtiö voitaisiin yksipuolisesti velvoittaa muuttamaan muodostuneet vapaakirjat sijoitussidonnaisiksi. Vakuutussopimus määrittelee sen, millaiset ehdot vakuutukseen tai vapaakirjaan soveltuvat, ja jo solmitut sopimukset ovat lähtökohtaisesti sitovia, jolloin niiden muuttamiseen muutoin kuin vakuutussopimuslaissa mainituilla tavoilla vaadittaisiin molempien osapuolten suostumus.

Hallituksen esityksessä kohdassa 4.1 Keskeiset ehdotukset on todettu, että lakimuutoksen jälkeenkään kyseessä ei olisi vakuutussopimuslaissa tarkoitettu sijoitusvakuutus, joihin saattaisi liittyä säästöjen vapaampi siirrettävyys. Urheilijoiden vanhuudenturva järjestetään tyypillisesti ryhmäeläkevakuutuksella, ja sen perusteella muodostunut vapaakirjakin jää edelleen ryhmäeläkevakuutuksen ehtojen mukaiseksi. Esityksen valmisteluvaiheessa on haluttu pitäytyä siinä ajatuksessa, että urheilijalain mukainen eläketurva tulee edelleen olla osa sosiaaliturvaa, eikä esityksessä siitä syystä ole haluttu lähteä laajentamaan eläketurvaa yksilöllisten eläkevakuutusten tai sijoitusvakuutusten suuntaan. Tästä syystä ministeriö ei pidä tarkoituksenmukaisena muuttaa lakia siten, että vapaakirjat olisivat vapaasti takaisinostettavissa ja siirrettävissä. Toisaalta lakiesitykseen sisältyvä kertakorvausmahdollisuus pienten eläkesäästöjen kyseessä ollessa tosiasiallisesti merkitsee hyvin monen urheilijan kohdalla mahdollisuutta saada eläkesäästönsä henkivakuutusyhtiöstä jo ennen eläkeikää, jonka jälkeen urheilija voi sijoittaa säästönsä haluamallaan tavalla.

Ministeriö katsoo olevan vakuutusyhtiöiden vakuutusten hallinnoinnista aiheutuvien kustannusten johdosta perusteltua, että vakuutusyhtiö saa maksaa pienet kertyneet eläkesäästöt urheilijalle yksipuolisella omalla päätöksellään. Hyvin pienten vakuutussäästöjen hallinnointi aiheuttaa vuosikymmenten kuluessa merkittäviä kustannuksia vakuutusyhtiöille, mikä puolestaan saattaa vähentää yhtiöiden halukkuutta tarjota urheilijalain mukaisia vakuutuksia. Urheilija voi kertakorvauksen saadessaan halutessaan sijoittaa säästönsä uudestaan valitsemaansa kohteeseen.

Urheilu-uran päättymisen määritelmää on esityksessä lausuntokierroksen perusteella pyritty täsmentämään erityisesti esityksen säännöskohtaisissa perusteluissa, jossa esitetyn mukaan kertakorvaus voitaisiin maksaa, jos urheilija ei enää kuuluisi 14 §:n 3 momentissa tarkoitetuin tavoin työnantajan ottaman

vakuutuksen piiriin, eikä hän myöskään solmisi uutta sopimusta saman tai toisen urheilutyönantajan kanssa, vaan tosiasiallisesti päättäisi ammattimaisen, vakuuttamisvelvollisuuden piiriin kuuluvan urheilu-uransa, tai ulkomaalaisen urheilijan kyseessä ollessa poistuisi maasta. Kertasuoritus ei siis olisi mahdollista jokaisen yksittäisen pelaajasopimuksen päättyessä, jos urheilijan tarkoituksena olisi jatkaa sellaista urheilijatyötä, joka edelleen kuuluisi urheilijalain mukaisesti työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden piiriin.

Mandatum Henkivakuutusosakeyhtiö

Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole lausuttavaa Mandatum Henkivakuutusyhtiön lausunnosta.

Suomen Olympiakomitea

Suomen Olympiakomitea toteaa lausunnossaan seuraavaa:

> *”Sen sijaan merkittävä puute esityksessä on vakuutusyhtiölle jätetty viimekätinen oikeus pitää nykylain mukaan kertynyt eläkekertymä yhtiössä. Urheilijalla tulisi olla oikeus siirtää jo kertynyt eläke halutessaan toiseen vakuutusyhtiöön tai eläkekassaan tai siirtää kertynyt eläke yhtiön sisällä sijoitussidonnaiseksi. Markkina ei myöskään houkuttele uusia toimijoita, jos iso määrä urheilijoille jo kertyneestä eläkkeestä on kiinni laskuperustesidonnaisissa vakuutuksissa, joita ei voi siirtää yhtiötä toiseen. Lain tavoite houkutella uusia toimijoita markkinoille vaarantuu tämän vakuutusyhtiölle jätetyn ”veto-oikeuden” johdosta ja on tietenkin myös äärimmäisen huono asia urheilijan mahdollisuudelle saada parempaa tuottoa kertyneelle eläkkeelle. Kyse on myös perustavaa laatua olevasta oikeudenmukaisuusongelmasta. Se mikä on mahdollista muille kansalaisille, ei ole mahdollista urheilijoille.”*

Tältä osin sosiaali- ja terveysministeriö viittaa edellä Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n lausunnon johdosta todettuun.

Suomen Olympiakomitea ehdottaa myös urheilijalain 16 §:n ilmoitusvelvollisuutta koskevan aikarajan muuttamista ja ilmoitusvelvollisuuden laajentamista koskemaan myös vakuutuksenottajaa.

Ministeriö viittaa myös tältä osin edelle Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n lausunnon johdosta todettuun.

OP-Henkivakuutus

OP-Henkivakuutus tuo lausunnossaan esille sen seikan, että sääntelyn erot verrattuna nykyisin myynnissä oleviin tavanomaisiin sijoitussidonnaisiin ryhmäeläkevakuutuksiin verrattuna luovat tarpeita prosessien ja vakuutusjärjestelmien kehittämiseen. Lisäksi lausunnossa tuodaan esiin vakuutettujen ammattiurheilijoiden määrä ja maksutaso ja sen aiheuttamat haasteet vakuutusten kannattavuuden näkökulmasta.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo OP-Henkivakuutuksen huomioiden olevan tältä osin perusteltuja ja ministeriö tunnistaa riskit vakuutustarjonnan jäämisestä edelleen suppeaksi vakuutusten kannattavuuden näkökulmasta.

OP-Henkivakuutus katsoo, että vakuutusyhtiön tulisi saada päättää eläkkeen määräaikaisen maksamisen ja kertasuoritusvaihtoehdon tarjoamisesta. Erityisesti tämä on merkityksellistä ennen lain voimaantuloa syntyneiden vakuutuskantojen osalta. OP-Henkivakuutus pitäisi selkeimpänä mallia, jossa elinikäisten eläkkeiden sijaan kaikkein sääntelymuutosten jälkeisten eläkkeiden eläkeaika olisi määräaikainen, esimerkiksi 10 vuotta. Pienten kertasuoritusten osalta olisi syytä täsmentää, että euromääräiset rajat ovat vakuutusyhtiökohtaisia. Vakuutusyhtiöllä ei ole mahdollisuutta selvittää muissa yhtiöissä mahdollisesti olevia vakuutuksia. Lisäksi sääntelymuutoksen yhteydessä tulisi sääntelyn selventämiseksi poistaa 14 §:stä termi yksilöllinen eläkevakuutus. Kyse on vakuutetun vapaakirjaoikeudesta.

Ministeriö pitää urheilijan eläkkeen sosiaaliturvaluonteen vuoksi perusteltuna, että valinnanmahdollisuus on urheilijalla sen suhteen, haluaako hän eläkkeensä maksettavaksi elinikäisenä vai määräaikaisena. Samoin ministeriö katsoo, että kertakorvauksen osalta yli 7 800 euron säästöjen kyseessä ollen urheilijan tulee voida itse vaikuttaa siihen, haluaako hän eläkesäästönsä maksettavaksi kertakorvauksena. Lakiehdotuksen mukaan pienet euromääräiset rajat eivät olisi vakuutusyhtiökohtaisia, vaan huomioon otettaisiin kaikista vakuutusyhtiöistä yhteensä kertyneet urheilijalain mukaisen eläketurvan säästöt. Säännösten yksityiskohtaisissa perusteluissa on todettu, että vakuutusyhtiön tulee kertakorvausta harkittaessa pyytää urheilijalta selvitystä siitä, onko hänellä vakuutussäästöjä muissa vakuutuslaitoksissa tai pyydettävä vahvistus siitä, että muista urheilijalain nojalla kertyneitä säästöjä ei ole. Korvauksenhakijan on vakuutussopimuslain 69 §:n nojalla annettava vakuutuksenantajalla tarvittavat tiedot vakuutuksenantajan vastuun selvittämiseksi ja joita häneltä voidaan kohtuudella vaatia ottaen myös huomioon vakuutuksenantajan mahdollisuudet hankkia selvitys. Ministeriö katsoo, että tämän korvauksenhakijalle asetetun velvollisuuden johdosta vakuutusyhtiön on mahdollista selvittää kertakorvauksen maksamisen edellytyksenä olevat tiedot.

Lakiesityksestä on poistettu lausuntokierroksen perusteella 14 §:ssä ollut termi ”yksilöllinen eläkevakuutus.”

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa, että lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös mahdollisuus järjestää urheilijan vanhuudenturva vaihtoehtoisesti urheilutyönantajien perustamassa lisäeläkekassassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että lisäeläkekassaa koskeva ehdotus on jätetty esityksestä lausuntokierroksen perusteella pois. Tältä osin ministeriö viittaa edellä Eläkesäätiösyhdistys ESY ry:n lausunnon yhteydessä todettuun.

Opetus- ja kulttuuriministeriö toteaa myös, että jatkovalmistelun osalta ministeriö pitää tärkeänä, että urheilijoiden eläketurvan kehittämistä jatketaan siten, että urheilijarahastojen tuloutuksen aikarajaa voitaisiin pidentää esimerkiksi 30 vuoteen. Tältä osin sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että urheilijarahastojen tuloutuksen aikarajoista säädetään verolaeissa, joiden sääntely kuuluu valtiovarainministeriön hallinnonalaan.

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry (myöhemmin SAK) tuo lausunnossaan esiin havainnon, jonka mukaan hallituksen esitys tulee käsittelyyn todella myöhäisessä vaiheessa ja on kiireellinen. Osa ammattiurheilijoista on jo jäänyt ilman lakisääteistä vanhuudenturvaa. Lisäksi SAK toteaa seuraavaa:

> *”Esityksen taustalla on vakuutusyhtiö Pohjolan päätös lopettaa lausunnolla olevan urheilijalain mukaisen tapaturma- ja eläkevakuutuksen tarjoaminen vuonna 2026. Vakuutusyhtiö ilmoitti vakuuttamisen lopettamisesta sosiaali- ja terveysministeriölle lain edellyttämällä tavalla viimeistään vuotta aikaisemmin. Urheilijoita edustavia työantaja- ja työntekijäjärjestöjä ei kuitenkaan asiasta tiedotettu, vaan asia on päätynyt näiden tahojen tietoon vasta useita kuukausia myöhemmin. Ministeriö järjesti asiasta kolmikantaisen kuulemistilaisuuden viiveellä, vakuutusturvan ollessa jo lähes päättynyt. Vakuutusyhtiö If tarjosi lopulta kaikkia ammattiurheilijoita koskevan tapaturmaturvan, mutta osa urheilijoista on jäänyt ilman eläkevakuutusta.”*

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan vakuutusyhtiön asiakkaiden tiedottaminen vakuutusten tarjonnan lopettamisesta kuuluu asianomaisen vakuutusyhtiön, eikä ministeriön tehtäväksi. Ministeriö alkoi selvittää sisäisesti urheilijalain mukaisen vakuuttamisen jatkoa jo pian vakuutusyhtiön ilmoituksen saapumisen jälkeen ja muun muassa kävi neuvotteluja eri vakuutusyhtiöiden kanssa keväällä 2025

tiedustellen näiden halukkuutta ottaa urheilijalain mukaiset vakuutukset hoitaakseen. Koska vakuutusten tarjoamishalukkuutta ei markkinoilla kuitenkaan tuolloin ollut, ministeriö selvitti kesän ja alkusyksyn 2025 aikana mahdollisuutta siirtää urheilijalain mukainen vakuuttaminen Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen hoidettavaksi. Tähän liittyen ministeriö viittaa aiemmin Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n lausunnon yhteydessä todettuun. Vanhuudenturvaa koskevan esityksen valmisteluun ryhdyttiin viipymättä sen jälkeen, kun ministeriö oli järjestänyt kolmikantaisen kuulemistilaisuuden lokakuussa 2025.

SAK esittää lausunnossaan urheilijalain 16 §:n mukaisen ilmoitusvelvollisuuden ulottamista vakuutuksenottajiin ja vakuutettuja edustaviin järjestöihin. Tältä osin ministeriö viittaa edellä Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n lausunnon yhteydessä todettuun.

Urheilijoiden sosiaaliturvan laajamittaisemman tarkastelun osalta ministeriö viittaa Akava ry:n lausunnon yhteydessä todettuun.

SM-Liiga Oy

SM-Liiga Oy toteaa lausunnossaan muun muassa seuraavaa:

> *”Pidämme valitettavana, että lisäeläkekassavaihtoehtoon liittyvät kielteiset johtopäätökset näyttävät osin perustuvan tulkintoihin ja oletuksiin, joista markkinan keskeisiä toimijoita ei ole valmistelun aikana kuultu riittävällä tavalla.*
>
> *Katsomme kuitenkin samalla, ettei esitetty ratkaisu yksinään riitä turvaamaan urheilijoiden vanhuudenturvan pitkäjänteistä toimivuutta, kilpailukykyä, yhdenvertaisuutta ja kustannustehokkuutta. Tästä syystä pidämme välttämättömänä, että eduskunta hyväksyy asian käsittelyn yhteydessä lausuman (ponnen), jolla velvoitetaan sosiaali- ja terveysministeriö jatkamaan lisäeläkekassavaihtoehdon valmistelua viipymättä.”*

Sosiaali- ja terveysministeriö viittaa kuulemisen ja lisäeläkekassamahdollisuuden osalta edellä Eläkesäätiöyhdistys ESY ry:n lausunnon yhteydessä todettuun.

SM-Liiga Oy:n lausunnossa on esitetty, että sosiaali- ja terveysministeriön tulee seurata ja arvioida urheilijoiden yhdenvertaisuuden toteutumista vanhuudenturvassa sekä erityisesti sitä, miten urheilijoilla on tosiasiallinen mahdollisuus muuttaa laskuperustekorkosidonnaisia järjestelyjä, mukaan lukien aktiiviset vakuutukset, vapaakirjat ja maksussa olevat eläkkeet, sijoitussidonnaisiksi järjestelyksi yhdenvertaisin ja kohtuullisin ehdoin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ilmoittanut seuraavansa lain toimeenpanoa ja muuta ministeriölle tulevaa palautetta. Ministeriö toteaa, että lakiesitys ei koske maksussa olevia eläkkeitä. Tältä osin ministeriö viittaa hallituksen esitysluonnoksessa luvussa 10, Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys, todettuun:

> *”Perustuslain 15 §:n 1 momentin mukaan jokaisen omaisuus on turvattu. Omaisuudella tarkoitetaan perustuslakivaliokunnan käytännössä varallisuusarvoisia etuja, joihin kuuluu laajimpana omistusoikeus. Vakiintuneen perustuslain tulkinnan mukaan ansaitut eläkkeet kuuluvat omaisuuden perustuslainsuojan piiriin, sillä ne eivät perustu julkisen vallan päätöksiin, vaan eläke on ansaittu työsuoritukseen perustuva vastike, jonka maksu tapahtuu jälkikäteen (PeVL 35/1993 vp, PeVL 13/1995 vp, PeVL 22/1995 vp ja PeVL 41/2013 vp).*
>
> *Perustuslakivaliokunta on katsonut, että eläkeoikeuksien perustuslainsuojassa ei ole kysymys tietyn voimassa olevan eläkejärjestelmän suojaamisesta (esimerkiksi PeVL 12/1995 vp) eikä se ulotu eläkejärjestelyjen pysyvyyteen. Eläkejärjestelmien uudistamisesta*

seuraavia tällaisia vaikutuksia ei näin ollen voida arvostella valtiosääntöoikeudellisin perustein, kunhan järjestelyin ei puututa maksettaviksi jo erääntyneisiin eläke-etuuksiin."

Lausunnossaan SM-Liiga Oy esittää myös, että sosiaali- ja terveysministeriön tulee arvioida, miten urheilijan eläkevakuutuksiin liittyvän takaisinosto- ja siirto-oikeuden puuttuminen vaikuttaa kilpailun toteutumiseen, markkinoiden toimivuuteen ja urheilijoiden yhdenvertaiseen kohteluun vanhuudenturvassa sekä valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset markkinapuutteiden ehkäisemiseksi. Lisäksi esityksessä on katsottu, ettei hallituksen esityksessä ole riittävästi arvioitu sitä, millaisia vaikutuksia lisäeläkekassavaihtoehdon poistamisella on kilpailuun, markkinoiden toimivuuteen ja urheilijoiden tosiasialliseen valinnanvapauteen.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että edellä esitetyt vaatimukset erilaisten arvioiden tekemisestä ovat ennenaikaisia, eikä esitettyjä seikkoja ole tarkoituksenmukaista arvioida ennen ehdotetun lain voimaantuloa. Lisäeläkekassa ei ole ollut voimassa olevassa lainsäädännössä vakuuttamisen vaihtoehto, joten sen puuttumisen vaikutusta kilpailuun ja muihin lausunnossa mainittuihin seikkoihin voitaisiin arvioida vain hypoteettisesti.

Takaisinosto- ja siirto-oikeuden osalta ministeriö viittaa edellä Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n lausunnon yhteydessä todettuun.

Suomen Jääkiekkoilijat ry

Suomen Jääkiekkoilijat ry:n lausunto vastaa sisällöltään Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n lausuntoa, joten tältä osin ministeriö viittaa Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n lausunnon osalta todettuun.

Suomen Koripalloliitto ry

Suomen Koripalloliitto ry toteaa lausunnossaan muun muassa seuraavaa:

"Esityksessä todetaan, että voimassa olevat vakuutukset ja muodostuneet vapaakirjat voidaan muuttaa sijoitussidonnaisiksi vakuutuksenottajan tai vapaakirjan haltijan ja vakuutusyhtiön välisellä sopimuksella, mutta laissa (17§) todetaan, että vakuutuksenantajalla on oikeus yhdistää sen vakuutettuna olevat, vakuutetun samasta urheilusarjasta kertyneet vakuutettukohtaiset eläkesäästöt ja vapaakirjat yhdeksi eläkesäästökokonaisuudeksi. Koripalloliiton näkemyksen mukaan tässä kohtaa esityksessä ja esitetyssä lakimuutoksessa on ristiriita, joka tulisi korjata esityksen mukaiseksi."

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että lausunnossa mainittu 17 § koskee rahamäärien, ja tässä tapauksessa kertakorvaussummien indeksikorotusten määräytymistä. Lakiehdotuksen 14 §:n 3 momentissa on todettu vakuutusyhtiön oikeudesta yhdistää saman yhtiön sisällä olevat vapaakirjat yhdeksi eläkesäästökokonaisuudeksi. Tämän on katsottu olevan perusteltua sekä vakuutusyhtiön että urheilijan näkökulmasta. Vakuutusyhtiön ei tarvitse yhdistämisen vuoksi hallinnoida monia erillisiä, samalle urheilijalle kuuluvia vapaakirjoja ja toisaalta urheilijan on helpompi seurata omaa vakuutusturvaansa, kun kaikki eläkesäästöt ovat kerättyinä yhden vapaakirjan alle.

Siirtymäsäännöksessä ehdotettu muodostuneiden vapaakirjojen muuttaminen sijoitussidonnaisiksi osapuolten suostumuksella eroaa merkitykseltään edellä mainitusta vapaakirjojen yhdistämisoikeudesta, eikä ministeriön näkemyksen mukaan muodosta ristiriitaa.

Lausunnossa esitetyn vakuutusten tarjoamisen vapaaehtoisuudesta esitetyn huomion osalta ministeriö viittaa edellä Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n lausunnon yhteydessä todettuun.

Hallitussihteeri Hanna Heinonen
STM/SVO/EVY

Suomen Palloliitto

Suomen Palloliitto tuo lausunnossaan esille ongelmina vapaakirjojen ja vakuutusten sijoitussidonnaiseksi muuttamiseen, eläkkeen määräaikaiseen maksamiseen sekä kertasuorituksiin vaadittavan vakuutusyhtiön hyväksynnän.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käsitellyt asiaa Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n lausunnon yhteydessä ja viittaa tältä osin kyseisen lausunnon yhteydessä todettuun.

Palloliitto tuo lisäksi lausunnossaan esiin sen, ettei esitys sisällä vapaakirjojen yleistä siirto-oikeutta yhtiöstä toiseen, vakuutusyhtiöille pakkoa tarjota vakuutusta eikä erotuomarien sisällyttämistä soveltamisalaan.

Vapaakirjojen siirto-oikeuden ja vakuutusten tarjoamispakon osalta ministeriö viittaa Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n lausunnon yhteydessä todettuun.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että erotuomareiden sisällyttäminen lakiesitykseen ei ollut kyseisen hallituksen esityksen kohteena ja asia tuli esille vasta valmistelun myöhäisessä vaiheessa. Erotuomareiden osalta ministeriö toteaa lisäksi, että heidän työoikeudellinen asemansa on edelleen jossain määrin epäselvä, mutta joitain viitteitä on jo saatu työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan ratkaisukäytännössä siitä, että heitä saatettaisiin yleensä pitää normaalissa työntekijäasemassa olevina, jolloin heidän vakuuttamisensa tulisi tehdä normaalien työeläkelakien mukaisesti.

Suomen Pesäpalloliitto ry

Suomen Pesäpalloliitto ry:n lausunto vastaa sisällöltään Suomen Koripalloliitto ry:n lausuntoa. Tältä osin sosiaali- ja terveysministeriö viittaa Suomen Koripalloliitto ry:n lausunnon yhteydessä todettuun.

Suomen Urheilijat ry

Suomen Urheilijat ry:n lausunto vastaa sisällöltään Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n sekä Suomen Jääkiekkoilijat ry:n lausuntoa, joten sosiaali- ja terveysministeriö viittaa Jalkapallon Pelaajayhdistys ry:n lausunnon yhteydessä todettuun.

Hallitussihteeri Hanna Heinonen